

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10 lutego 2012 r. powódka Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo –Kredytowa im. F. S. w G. wniosła o zasądzenie od pozwanych W. P. (1), K. R., P. R. i D. R. solidarnie kwoty 26.221,49 zł z odsetkami umownymi według zmiennej stopy procentowej, obowiązującej w danym okresie, ustalonej przez Zarząd Kasy dla pożyczek przeterminowanych, wynoszącej czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP, od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o orzeczenie od pozwanych solidarnie kosztów postępowania według norm przepisanych zarówno sądowych jak i zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, iż pozwani są spadkobiercami M. R. (1), który w dniu 12 stycznia 2009 r. zawarł umowę pożyczki na kwotę 20.000 zł, której nie spłacił w wyznaczonych w umowie terminach. Powódka wskazała, iż M. R. (1) w dniu 18 września 2009 r. zostało skutecznie doręczone wypowiedzenie przedmiotowej umowy pożyczki. W ocenie powódki obecnie do spłaty zadłużenia M. R. (1) są obowiązani solidarnie jego spadkobiercy żona K. R. oraz dzieci P. R., D. R. i W. P. (1). Powódka wskazała, iż na zadłużenie pozwanych składa się kwota 18.088,61 zł z tytułu kapitału pożyczki, 8.132,88 zł z tytułu odsetek.

Nakazem zapłaty z dnia 28 lutego 2012 r. Sąd Rejonowy w Goleniowie uwzględnił roszczenie powódki w całości.

W sprzeciwie od powyższego nakazu zapłaty D. R., K. R. i P. R. zaskarżyli nakaz w całości, wskazując, iż nie wiedzieli o pożyczce i nie korzystali ze środków pożyczonych przez M. R. (1), jednocześnie podnieśli, iż M. R. (1) od 20 lat był alkoholikiem, zamieszkiwał na skwerach, piwnicach, był odwożony przez Straż Miejską na izbę wytrzeźwień i żadna instytucja nie powinna mu udzielić pożyczki, skoro znajdował się w stanie upojenia alkoholowego. Wskazali również, iż nie odbyła się sprawa spadkowa po M. R. (1). K. R. wskazała, iż jest osobą bezrobotną, bez prawa do zasiłku, utrzymuje się z renty i ma na utrzymaniu niepracującego syna, ponadto wskazała, iż na umowie nie ma jej pisemnej zgody na zaciągnięcie zobowiązania przez męża, w związku z czym nie powinna odpowiadać za jego długi.

Nakaz zapłaty uprawomocnił się tylko co do pozwanej W. P. (1).

W piśmie procesowym z dnia 25 października 2012 r. powódka ograniczyła powództwo do kwoty 26.107,71 zł, cofając powództwo w pozostałym zakresie z zrzeczeniem się roszczenia. Jednocześnie powódka wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanych solidarnie kwoty 26.107,71 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 10 lutego 2012 r. do dnia zapłaty wraz z kosztami postępowania.

W pismach procesowych z dnia 9 marca 2016 r. pozwani podnieśli zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia.

Wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Goleniowie zasądził solidarnie od pozwanych K. R., P. R. i D. R. na rzecz powódki Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. w G. kwotę 22.984,82 zł wraz z odsetkami ustawowymi naliczanymi w następujący sposób: od dnia 10 lutego 2012 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku w wysokości odsetek ustawowych, a od dnia 1 stycznia 2016 roku w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (pkt I); zasądził od pozwanego D. R. na rzecz powódki Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. w G. kwotę 3.369,60 zł tytułem kosztów postępowania (pkt II); odstąpił od obciążania pozwanych K. R. i P. R. kosztami postępowania (pkt III); nakazał pobrać od powódki Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. w G. kwotę 66,65 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (pkt IV); ustalił, iż nieuiszczone koszty sądowe w wysokości 488,80 zł (ponosi Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w Goleniowie (pkt V).

Pismem procesowym z dnia 6 maja 2016 r. powódka wniosła o uzupełnienie wyroku z dnia 28 kwietnia 2016 r. poprzez zasądzenie umownych odsetek naliczanych w wysokości czterokrotności kwoty kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. R. (1) był nałogowym alkoholikiem, nadużywał alkoholu. Gdy popadł w ciągi alkoholowe wtedy nie mieszkał w domu, rodzina widywała go w parkach, na ulicy, sąsiedzi spotykali go na klatce w stanie wskazującym na spożycie alkoholu, drzemał na klatce, był brudny. Na około pół roku przed śmiercią M. R. (1) zaczął bardziej nadużywać alkoholu, chodził brudny, pijany. M. R. (1) uciekał z domu, żeby móc pić, widywano go śpiącego na ławkach w parku. M. R. (1) nie spędził w domu z rodziną (...) Bożego Narodzenia w 2008 r. ani Nowego Roku 2009. W lutym (...) syn D. R. i żona K. R. na siłę zawieźli M. R. (1) do szpitala w Z. na leczenie odwykowe.

Dowód:

- zeznania świadka M. R. (2) – k. 205-205 verte,
- zeznania świadka E. D. – k. 205 verte,
- zeznania świadka M. W. –206,
- zeznania świadka M. B. – k. 215-215 verte,
- zeznania świadka M. S. – k. 215 verte- 216,
- zeznania pozwanej K. R. – k. 258-259,
- zeznania pozwanego P. R. – k. 259.

M. R. (1) dwukrotnie przebywał w Izbie Wytrzeźwień w dniu 22 września 2008 r. oraz 16 września 2008 r. Zachowanie M. R. (1) było kilka razy powodem interwencji Straży Miejskiej tj. w dniach 11 września 2008 r., 25 września 2008 r. i dnia 27 stycznia 2009 r. z powodu picia alkoholu w miejscu publicznym i spania w miejscu publicznym w stanie upojenia alkoholowego. M. R. (1) był dwukrotnie hospitalizowany w (...) Z. w okresach od dnia 7 -17 lutego 2009 r. z rozpoznaniem „Alkoholowy zespół absencyjny” oraz w okresie 17 kwietnia -29 maja 2009 r. z rozpoznaniem „Zespół uzależnienia od alkoholu”. M. R. (1) wielokrotnie brał udział również w spotkaniach grupy wstępnej i w zajęciach terapii na Oddziale Odwykowym przy (...) Z..

Dowód:

- dokumentacja medyczna – k. 176,
- informacja z (...) k. 155,
- Karty pobytu w Izbie Wytrzeźwień- k. 156-160,
- raporty ze służby – k. 164-166,
- historia choroby z poradni odwykowej – k. 179-185.

M. R. (1) deklarację członkowską w Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. w G. złożył w dniu 22 stycznia 2004 r. Zobowiązał się uiścić wpisowe i wkład członkowski. Uchwałą Zarządu Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. w G. z dnia 22 stycznia 2004 r. został przyjęty w poczet członków (...) od dnia podjęcia uchwały.

W dniu 12 stycznia 2009 r. pomiędzy Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. w G., a M. R. (1) zawarta została umowa pożyczki konsumenckiej o numerze (...), na podstawie której powódka udzieliła M. R. (1) pożyczki w wysokości 20.000 złotych na okres od 12 stycznia 2009 r. do 10 stycznia 2014 r. na warunkach określonych w tej umowie i Regulaminie udzielania kredytów i pożyczek (...) im. (...). Pożyczka oprocentowana została według zmiennej stopy procentowej wynoszącej w dniu zawarcia umowy 17.00 % w skali roku. M. R. (1) zobowiązał się w umowie do spłaty pożyczki wraz z należnymi odsetkami w terminie do 10 stycznia 2014 roku. Spłata miała następować

w ratach miesięcznych płatnych bez uprzedniego wzywania do zapłaty w terminach określonych w planie spłaty pożyczki, który stanowił załącznik nr 2 do umowy.

W umowie zastrzeżono również, iż w razie uchybienia postanowieniem umowy dotyczącym zasad i terminu spłaty pożyczkobiorca będzie zobowiązany do zapłaty na rzecz (...) opłaty manipulacyjnej za czynności windykacyjne, w tym za dokonanie zawiadomień, wezwań do zapłaty, wypowiedzenia umowy, ustalenia adresów zamieszkania, i monitów telefonicznych w kwocie nie większej niż 300 zł. W razie zlecenie tychże czynności windykacyjnych podmiotowi zewnętrznemu pożyczkobiorca będzie obciążony kosztami tych działań w kwocie nie większej niż 350 zł.

W umowie, w pkt 22 umowy postanowiono nadto, że w przypadku nieterminowej spłaty pożyczki należność z tego tytułu staje się w dniu następnym należnością przeterminowaną. Od niespłaconego w całości lub w części kapitału, a od dnia wniesienia powództwa od całości zadłużenia pobierane są odsetki według stopy procentowej obowiązującej w danym okresie dla pożyczek przeterminowanych, która na dzień zawarcia umowy wynosiła 26%. Zastrzeżono nadto, iż (...) może dokonać zmiany wysokości odsetek od pożyczek przeterminowanych w przypadkach określonych w pkt 4 umowy, tj. m.in. w sytuacji zmiany stóp procentowych przez Radę Polityki Pieniężnej NBP, z tym zastrzeżeniem, że maksymalna stopa procentowa nie może przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego.

Nadto zastrzeżono w regulaminie będącym częścią umowy pożyczki, iż w razie ustania członkostwa roszczenie o zwrot pożyczki staje się wymagalne z dniem ustania członkostwa.

Kwotę z pożyczki w wysokości 18.449,30 zł M. R. (1) polecił przelać na konto w (...) nr (...)/ (...) tytułem spłaty wcześniej zaciągniętej w (...) pożyczki, co też pozwana zrobiła. Umowę z M. R. (1) zawierały pracownicy oddziału (...) w P. K. P. i I. K.. Przed udzieleniem pożyczki pracownik kasy K. P. dokonała weryfikacji podawanych przez M. R. (1) informacji odnośnie swojego zatrudnienia i wysokości uzyskiwanych dochodów i w dniu 12 stycznia 2009 r. godzinie 12.50 ustaliła w rozmowie z M. M. referentem ds. kadr, iż M. R. (1) jest zatrudniony na stanowisku pracownika fizycznego w Zakładach (...) S.A., wysokość płacy potwierdziła D. W. specjalista ds. płac o godzinie 14.05, wskazując, iż zarabia 2.569 zł.

Niesporne , a nadto dowód:

- umowa z dnia 12 stycznia 2009. – k: 8-9,
- oświadczenie o zarobkach – k. 113,
- wyciąg z regulaminu k. 30;
- Uchwały Zarządu (...) im. (...) w G. – k:31, 32;
- Statut (...) - k.101-107,
- regulamin udzielania kredytów i pożyczek (...) – k: 108-109,
- dyspozycja wypłaty – k: 114,
- deklaracja członkowska – k: 112,
- plan spłaty pożyczki – k: 115-116,
- wniosek o udzielenie pożyczki – k. 193- 194,
- dane o dochodach współmałżonka – k. 195- 196,
- dyspozycja wypłaty – k. 197,

Pożyczkobiorca M. R. (1) w chwili zawierania umowy nie znajdował się w stanie upojenia alkoholowego, czy w stanie nietrzeźwości. Pożyczkę zaciągnął po to, żeby spłacić wcześniejszą pożyczkę zaciągniętą w (...) w wysokości 18.162 zł. W chwili zawierania umowy pożyczki M. R. (1) nie miał zaburzeń typu majaczenie alkoholowe, halucynozja alkoholowa, otępienie alkoholowe czy zespół amnestyczny, albowiem te ostatnie zaburzenia byłyby zauważone jeszcze podczas hospitalizacji w lutym 2009 r. i znalazłyby odzwierciedlenie w dokumentacji medycznej. Samo uzależnienie od alkoholu M. R. (1) wpływało negatywnie na świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli z uwagi na zaburzenie tzw. funkcji poznawczych. Zaburzenia te mogą mieć postać łagodną aż do nasilonych spełniających kryterium otępienia. W przypadku M. R. (1) funkcje poznawcze nie były głęboko zaburzone. Uzależnienie M. R. (1) od alkoholu mimo, że ograniczało jego zdolność do świadomego i swobodnego oświadczenia woli, nie powodowało, iż znajdował się on w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli, ze z uwagi na uzależnienie od alkoholu nie był zdolny w sposób należyty, z rozeznaniem dokonać właściwego wyboru postępowania i nie zdawał sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania, czy też że nie rozumiał posunięć własnych i innych osób. Zaburzeń funkcji poznawczych związanych z uzależnieniem od alkoholu nie można traktować jako przemijających zaburzeń czynności psychicznych.

Dowód:

- opinia biegłego W. B. – k. 280-288,
- uzupełniająca pisemna opinia biegłego – k. 377-381.
- zeznania świadka K. P. – k. 351- 352,
- zeznania świadka I. K. – k. 352.

M. R. (1) był zobowiązany spłacać miesięcznie do 10-dnia każdego miesiąca ratę pożyczki w wysokości 496,48 zł. Do dnia 18 października 2009 r. nie dokonał żadnej wpłaty. Pismem z dnia 14 września 2009 r. pożyczkodawca (...) wypowiedziała M. R. (1) umowę pożyczki z dnia 12 stycznia 2009 r. wskazując 30 dniowy termin wypowiedzenia i wzywając M. R. (1) do zapłaty zadłużenia w łącznej kwocie 1.429,57 zł w terminie 7 dni od doręczenia pisma. Ponadto wskazano, iż nie uregulowanie zadłużenia spowoduje postawienie całej pożyczki w stan natychmiastowej wymagalności. Powyższe pismo odebrał M. R. (1) w dniu 18 września 2009 r., co potwierdził własnoręcznym podpisem. Po dokonaniu wypowiedzenia w dniu 19 października 2009 r. dokonano wpłaty z tytułu pożyczki w wysokości 98,77zł, w dniu 17 listopada 2009 r. – w wysokości 720,28 zł i w dniu 17 grudnia 2009 r. w wysokości 547,67 zł. Kwota kapitału pożyczki do zapłaty na dzień upływu terminu wypowiedzenia tj. 18.10.2009 r. wynosiła 18.546,94 zł, natomiast kwota odsetek umownych 66,84 zł. Na dzień 17 grudnia 2009 r. na skutek dokonanych wpłat zadłużenie z tytułu pożyczki wynosiło 17.839,82 zł.

Dowód:

- wypowiedzenie umowy – k. 10,
- potwierdzenie odbioru – k. 11,
- raport spłaty pożyczki – k.100.

M. R. (1) zmarł w dniu 14 stycznia 2010 r. z powodu śmierci M. R. (1) Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Szczecin- Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie D. P. umorzył postępowanie egzekucyjne przeciwko M. R. (1) prowadzone przez (...) z siedziba w G. na podstawie tytułu wykonawczego nakazu zapłaty Sądu Rejonowego Szczecin- Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 24 lutego 2010 r. sygn. akt I Nc 215/10.

Dowód: postanowienie – k. 12.

Pismem z dnia 22 kwietnia 2011 r. (...) zwróciła się do Departamentu Centralnych Ewidencji MSWIA celem udzielenia informacji o osobach należących do I lub II kręgu dziedziczenia po M. R. (1). Centrum Personalizacji Dokumentów MSWIA wskazało, iż do tego kręgu należą: syn P. R., córka W. P. (2), syn D. R. i zona K. R..

Dowód:

- zapytanie – k. 13,
- odpowiedzi MSWIA – k. 14-17,
- akty stanu cywilnego – k. 190- 192.

Z dniem śmierci M. R. (1) ustało jego członkostwo w Spółdzielczej (...) w G..

Niesporne, a nadto dowód:

- wyciąg z regulaminu k. 30;
- Uchwały Zarządu (...) im. (...) w G. – k:31, 32;
- Statut (...) - k.101-107,
- regulamin udzielania kredytów i pożyczek (...) – k: 108-109,

Pismami z dnia 7 listopada 2011 r. (...) wezwał K. R., P. R., D. R. i W. P. (1), jako spadkobierców M. R. (1) do natychmiastowej zapłaty należności wynikającej z umowy pożyczki zawartej przez jej ojca i męża, tj. do zapłaty kwoty 25.363,40 złotych (18.088,61 zł z tytułu kapitału oraz 7.274,79 zł z tytułu odsetek karnych).

Niesporne, a nadto dowód:

- wezwania do zapłaty z dnia 7 listopada 2011 r. wraz z potwierdzeniami odbioru – k: 21-22, 23-24,25-26,27-28.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w zakresie żądania odsetek umownych naliczanych w wysokości czterokrotności kwoty kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty od żądanej w pozwie kwoty podlegało oddaleniu.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2016 r. Sąd zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kwotę główną żądania w wysokości 22.984,82 zł wraz z odsetkami ustawowymi naliczanymi w następujący sposób: od dnia 10 lutego 2012 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku w wysokości odsetek ustawowych, a od dnia 1 stycznia 2016 roku w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie, nie orzekł natomiast w wyroku z dnia 28 kwietnia 2016 r. o oddaleniu powództwa w pozostałym zakresie, w tym również co do roszczenia odsetkowego o odsetki umowne.

W ocenie Sądu roszczenie o odsetki umowne nie mogło zostać uwzględnione.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie był w zasadzie bezsporny. Podstawą ustaleń faktycznych były bowiem wyłącznie dokumenty przedstawione przez strony, których treść nie były kwestionowane przez strony jak i przez Sąd.

Pozwani w szczególności nie kwestionowali zawarcia przez ojca i męża z powódką spornej umowy pożyczki, jak również tego, że nie została ona w całości spłacona, z uwagi na nienadejście terminu wymagalności kolejnych rat pożyczki. Pozwani nie kwestionowali również tego, iż są spadkobiercami ustawowymi po M. R. (1).

Podstawą prawną żądania zgłoszonego w pozwie przez powódkę jest art. 720 kc oraz art. 359 § 1 kc w powiązaniu z postanowieniami umowy zawartej przez ojca pozwanej z powódką. Zgodnie z treścią art. 720 kc przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy. Stosownie zaś do treści art. 359 § 1 kc odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Przy czym jeżeli wysokość odsetek nie jest ustalona należą się odsetki ustawowe, niemniej w żadnym razie nie mogą one przekraczać wysokości odsetek maksymalnych wynoszących czterokrotność stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (art. 359 § 2 i 2¹ kc).

Jednocześnie z treści umowy z dnia 12 stycznia 2009 r. zawartej przez powódkę z M. R. (1) wynika jednoznacznie, iż powódka udzieliła mu pożyczki w wysokości 20.000 złotych na okres od 12 stycznia 2009 r. do 10 stycznia 2014 r. w ratach wraz z odsetkami w wysokości odsetek maksymalnych w razie jej nieterminowej spłaty.

Pozwani bezspornie, jako dzieci i małżonka należą do kręgu spadkobierców ustawowych M. R. (3), co wynika wprost z treści art. 931 § 1 kc zgodnie z którym w pierwszej kolejności do dziedziczenia powołane są dzieci spadkodawcy i jego małżonek. Okoliczność ta została potwierdzona przedłożonym przez powódkę odpisem aktów stanu cywilnego pozwanych. Jednocześnie pozwani nie powoływali się na to, że zmarły pozostawił testament, w którym inaczej określił krąg jego spadkobierców, ani też nie wykazali, że pozwani odrzucili spadek po ojcu i mężu. Zgodnie zaś z treścią art. 922 § 1 kc prawa i obowiązki majątkowe zmarłego z chwilą jego śmierci przechodzą na spadkobiercę. Skoro pozwani są spadkobiercami M. R. (1), dłużnika powódki to tym samym dług ten zgodnie z w/w przepisem stał się ich zobowiązaniem. Zaznaczyć przy tym należy, iż Sąd podziela stanowisko powódki, iż dla wykazania następstwa prawnego spadkobierców zmarłego dłużnika powódki nie jest konieczne przedłożenie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. Nabycie spadku następuje z mocy prawa z chwilą jego otwarcia, tj. z chwilą śmierci spadkodawcy. Nabycie to nie jest uzależnione od potwierdzenia tego faktu przez Sąd postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku. Jedynie wobec osób trzecich, które nie roszczą sobie praw do spadku z tytułu dziedziczenia spadkobierca może udowodnić swoje prawa wynikające z dziedziczenia tylko stwierdzeniem nabycia spadku albo zarejestrowanym aktem poświadczenia dziedziczenia (art. 1027 kc). Sytuacja ta nie dotyczy jednakże sytuacji, gdy to osoba trzecia dochodzi roszczeń wobec spadkobiercy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1975r., III CRN 102/75, OSNCP 1976/6/139). Oznacza to, iż wierzyciel spadkodawcy w razie wystąpienia z roszczeniami przeciwko spadkobiercy w zakresie długów spadkowych obowiązany jest jedynie wykazać, iż osobie przeciwko której skierował roszczenie jest następcą prawnym zmarłego. Powód zaś tę okoliczność niewątpliwie wykazał przedłożonymi do akt odpisami skróconymi aktu stanu cywilnego pozwanych.

Mając na uwadze powyższe uznać należało, iż powódka wykazała, iż pozwani są następcami prawnym zmarłego M. R. (1). Niemniej obok powyższego powódka dochodząc od pozwanych długu spadkowego winna stosownie do treści cytowanych już art. 922 § 1 kc i art. 1034 § 1 kc wykazać, iż zmarły związany był z nią określonym stosunkiem prawnym, z którego wynikał obowiązek zapłaty. Okoliczność tę, zdaniem Sądu, powódka niewątpliwie wykazała. Powódka wykazała, poprzez przedłożenie wraz z pozwem dokumentu umowy pożyczki, zawartej w dniu 12 stycznia 2009r. na kwotę 20.000 złotych, z której wynikał obowiązek jej spłaty wraz z odsetkami oraz innymi kosztami.

Jednocześnie pozwani nie wykazali, aby pożyczka ta została spłacona przed jego śmiercią w całości bądź w innym zakresie niż wskazany przez powódkę. Niemniej zgodnie z treścią art. 922 § 1 kc spadkobierca co do zasady wchodzi w sytuację prawną swojego poprzednika, również w zakresie obowiązków spadkodawcy niezależnie od źródła, z którego ów obowiązek wynikał. Zatem odpowiedzialność majątkowa pozwanej kształtuje się tak jak samego spadkodawcy. Na podstawie umowy pożyczki zaś M. R. (1) był wprawdzie zobowiązany do spłaty pożyczki w ratach, ale w chwili jego śmierci cała pożyczka była już wymagalna, z uwagi na to, iż pismem z dnia 14 września 2009 r. pożyczkodawca (...) wypowiedziała M. R. (1) umowę pożyczki z dnia 12 stycznia 2009 r. wskazując 30 dniowy termin wypowiedzenia i wzywając M. R. (1) do zapłaty zadłużenia w łącznej kwocie 1.429,57 zł w terminie 7 dni od doręczenia pisma, pod rygorem postawienia całej pożyczki w stan natychmiastowej wykonalności. Zgodnie bowiem paragrafem 25 umowy (...) może wypowiedzieć umowę pożyczki z 30 dniowym terminem wypowiedzenia i postawić pożyczkę w

stan natychmiastowej wymagalności w przypadku m.in. nie spłacenia w terminie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa pełne okresy płatności po uprzednim wezwaniu. Powódka przedłożyła harmonogram spłaty pożyczki z dnia 12 stycznia 2009 r. (k. 115-116), jak również raport spłaty pożyczki na dzień 10 lutego 2012 r. (k.100), których to dokumentów nie kwestionowali pozwani. Z powyższych dokumentów wynika, iż od dnia 10 lutego 2009 r. M. R. (1) był zobowiązany spłacać miesięcznie do 10-dnia każdego miesiąca ratę pożyczki w wysokości 496,48 zł. Do dnia 18 października 2009 r. nie dokonał żadnej wpłaty, co uprawniało powódkę do wypowiedzenia umowy pożyczki pismem z dnia 18 września 2009 r. Powyższe pismo odebrał M. R. (1) w dniu 18 września 2009 r., co potwierdził własnoręcznym podpisem. Po upływie zatem 30 dni czyli od dnia 19 października 2009 r. pożyczka stała się wymagalna. Po dokonaniu wypowiedzenia w dniu 19 października 2009 r. dokonano wpłaty z tytułu pożyczki w wysokości 98,77zł, w dniu 17 listopada 2009 r. – w wysokości 720,28 zł i w dniu 17 grudnia 2009 r. w wysokości 547,67 zł.

Zgodnie z treścią § 29 Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek (...), który na podstawie punktu 1 umowy pożyczki z dnia 18 lutego 2008r. stanowi integralną część tej umowy, w razie ustania członkostwa w Kasie roszczenie o zwrot pożyczki staje się wymagalne z dniem ustania członkostwa. W tym dniu powstaje obowiązek spłaty całej pożyczki wraz z naliczonymi do tego dnia odsetkami umownymi niezależnie od tego ile jeszcze rat pozostało do spłaty. Członkostwo w Kasie zaś stosownie do treści § 15 pkt 4 Statutu Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. w G. ustaje na skutek śmierci członka. Zaznaczyć przy tym należy, iż Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa, zgodnie z treścią art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1995r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych jest spółdzielnią, do której stosuje się w zakresie nie uregulowanym tą ustawą przepisy ustawy z dnia 16 września 1982r. - Prawo spółdzielcze. Art. 25 § 1 ustawy prawo spółdzielcze również przewiduje, iż na skutek śmierci członka ustaje jego członkostwo w spółdzielni.

Tym samym na skutek śmierci M. R. (1) obowiązek natychmiastowej i całkowitej spłaty udzielonej jej pożyczki wraz z naliczonymi odsetkami i opłatami. przeszedł na jego spadkobierców czyli pozwanych K. R., P. R., D. R. i W. P. (1).

Obowiązek zapłaty tych kwot, po przedstawieniu szczegółowego rozliczenia przez powódkę, nie była przez pozwanych kwestionowany. Wynikał on również z postanowień samej umowy pożyczki. Pozwani zresztą nie wykazali, iż M. R. (1) dokonał spłaty pożyczki w większym zakresie niż to wskazała powódka, co powodowałoby, że powódce przysługuje należność w niższej wysokości.

Za chybiony Sąd uznał zarzut przedawnienia podniesionych przez pozwanych w pismach procesowych z dnia 9 marca 2016 r. W okolicznościach badanej sprawy roszczenie z tytułu umowy pożyczki stało się w całości wymagalne z chwilą upływu 30 dniowego okresu wypowiedzenia od dnia 18 września 2009 r. czyli z dniem 18 października 2009 r. termin przedawnienia upływał zatem w dniu 18 października 2012 r. Pozew natomiast został wniesiony w dniu 10 lutego 2012 r. czyli przed upływem terminu przedawnienia.

Powódka obok pozostałego do spłaty kapitału pożyczki, odsetek umownych jak i opłat windykacyjnych domagała się w niniejszej sprawie także zapłaty odsetek za opóźnienie w spłacie zaległej kwoty. Część tych odsetek naliczonych od kwoty kapitału pożyczki powódka stosownie do treści art. 482 § 1 kc doliczyła do należności głównej. Powódka odsetki te naliczyła stosując stopę odsetek maksymalnych (czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP) i w takiej też wysokości żądała zasądzenia od całej dochodzonej kwoty dalszych odsetek.

W tym zakresie powódka powoływała się na treść postanowień § 24 regulaminu (...), wskazując, iż w razie opóźnienia powódce należą się umowne odsetki karne ustalana według zmiennej stopy procentowej obowiązującej w danym okresie, ustalonej uchwałą Zarządu (...) dla należności przeterminowanych. W § 24 regulaminu (...) przewidziano, iż w przypadku niespłacenia kredytu lub jego raty w terminie, należność z tytułu udzielonego kredytu staje się należnością przeterminowaną. Od niespłaconego w całości lub w części kapitału, a od dnia wniesienia powództwa od całości zadłużenia zgodnie z treścią tego postanowienia umowy należały się jej odsetki według stopy procentowej obowiązującej w danym okresie dla pożyczek przeterminowanych, które stanowiły równowartość odsetek maksymalnych. Prawo powódki do naliczania odsetek wynikało również z treści art. 481§ 1 kc, zgodnie z którym, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem swojego świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas

opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Niemniej Sąd nie podziela poglądu wyrażonego przez powódkę, iż z chwilą śmierci M. R. (1) udzieloną mu pożyczkę, z uwagi na postawienie jej w stan natychmiastowej wymagalności, uznać należy za należność przeterminowaną, od której powódka była uprawniona do naliczania odsetek karnych.

W ocenie Sądu powódka uprawniona była do naliczenia odsetek karnych maksymalnych w okresie od skutecznego wypowiedzenia umowy pożyczki M. R. (1) pismem z dnia 11 września 2009 r., które to wypowiedzenie skuteczne było na dzień 18 października 2009 r., do dnia śmierci M. R. (1) tj. 14 stycznia 2010 r. Na chwilę śmierci M. R. (1) stan niespłaconej pożyczki wynosił 18.103,75 zł. Na dzień bowiem 17 grudnia 2009 r. niespłacona pożyczka (kapitał i odsetki) wynosiła 17.839,82 zł, do której doliczyć należy odsetki umowne karne za należność przeterminowaną w wysokości 20% za okres od 18 grudnia 2009 r. do dnia 13 stycznia 2010 r. w kwocie 263,93 zł. W sumie zatem na dzień 14 stycznia 2010 r. niespłacona pożyczka (kapitał i odsetki umowne karne w wysokości odsetek maksymalnych) wynosiła 18.103,75 zł.

Od chwili natomiast śmierci M. R. (1) wymagalne w stosunku do spadkobierców stało się powyższe zadłużenie pozostawione przez M. R. (1) w wysokości 18.103,75 zł. W ocenie Sądu w stosunku do spadkobierców M. R. (1) powódka nie może domagać się spłaty umownych odsetek karnych w wysokości odsetek maksymalnych. Zdarzeniem, z którym związane jest powstanie odpowiedzialności pozwanych jako spadkobierców po M. R. (1), jest bowiem chwila jego śmierci i związane z tym ustanie członkostwa w (...).

Postanowienia umowy i regulaminu statuuje prawo powódki do naliczania tych odsetek posługują się stwierdzeniem należności przeterminowanej, a więc niespłaconej w terminach określonych wprost w umowie i z samej umowy wynikających, niezależnych od innych zdarzeń, których wystąpienie nie jest zależne od woli stron. Natomiast § 29 regulaminu posługuje się pojęciem roszczenia wymagalnego w odniesieniu do roszczenia o zwrot pożyczki w razie ustania członkostwa. Pojęcia te nie są tożsame. Niewątpliwie z chwilą śmierci M. R. (1) ustało jego członkostwo. Nie powoduje to jednakże zdaniem Sądu, że z tą chwilą udzielona pożyczka staje się należnością przeterminowaną w stosunku do spadkobierców po pożyczkobiorcy, co uzasadniałoby obciążenie spadkobierców wyższymi, karnymi odsetkami. Na skutek śmierci pożyczkobiorcy pożyczka staje się wymagalna i powstaje obowiązek jej spłaty, ale nie jest ona przeterminowana w stosunku do spadkobierców, albowiem oni nie byli stronami zawartej umowy. Pojęć „należność przeterminowana” i „wymagalne roszczenie o zwrot pożyczki”, którymi posługuje się umowa pożyczki oraz regulamin nie można utożsamiać, albowiem są to dwa różne pojęcia. Z umowy zaś wynika, iż jedynie w przypadku przeterminowanych należności z tytułu pożyczki powódka może naliczać odsetki karne. Przyjąć więc należy, iż treść umowy i stanowiącej jej integralną część regulaminu nie pozwalają na naliczanie karnych odsetek od niespłaconego po śmierci pożyczkobiorcy kapitału pożyczki. Utrata członkostwa z uwagi na śmierć członka jest sytuacją wyjątkową, zupełnie niezależna od woli stron umowy, i o ile upoważnia do żądania zwrotu całości pozostającej do spłaty pożyczki z odsetkami umownymi to jednak nie daje podstaw do dochodzenia odsetek od tegoż zadłużenia od spadkobierców w wysokości, jak dla odsetek przeterminowanych. Tożsamy pogląd wyraził również Sąd Okręgowy w Szczecinie w wyroku z dnia 29 września 2010r. wydanym w sprawie II Ca 913/10.

Z powyższych względów oddaleniemu podlegało roszczenie powódki o zasądzenie odsetek umownych w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od należności głównej dochodzonej pozwem od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

O należnych powódce odsetkach ustawowych Sąd orzekł już w wyroku z dnia 28 kwietnia 2016 r. iw uzasadnieniu do tegoż wyroku wyjaśnił zasadność tegoż żądania.

SSR Patrycja Wojczuk

Sygn. akt I C 882/12

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

– (...)

3. (...)

G., (...)

(...)